נתון ליהושע. רבי יהושע בן חנניא כדאמר במס' ערכין (דף יא:) מעשה ברבי יהושע ברבי חנניא שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא בהגפת דלתות אמר לו חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן השוערים אלמא לוי הוה. ספרי (פ' קרח) וכבר נקש ר' יהושע בן חנניא לסייע את רבי יוחנן בן גודגדא אמר ליה חזור לאחוריך אתה מחייב בנפשך שאתה מן המשוררין ואני מן השוערין: **ומקומו מושכר.** ונתן לו רבי יהושע פרוטה בשכר המקום ונמצא מטלטלין נקנין עם הקרקע בכסף והכי משקע דהך מילתא במס' מעשר שני (פ"ה מ"ט) ונתקבלו שכר זה מזה. ואע"פ שעליין לא הופרש קריית שם הוא שאסור לשהות לאחריהם דבר שאינו מתוקן ואפילו אכלו ממנו אין כאן חיוב מיתה משום טבל (ה) ומן המותר יפרישם מעשרותיו: **נאון לעקיבא בן יוסף.** שנת מעשר עני היתה ור' עקיבא גבאי עניים היה ובספינה היו שניהם עמו: **צבורים בעיני.** מדקאמר מקומו ולא מקום אמר: **דלא ליטרחינהו.** ולהוציא משם כל זמן שרצו להניחו שם: **שני שטרות הן.** שני דיינין חלוקין בשטר: **וזו בשדה זו.** החזיקו בו לגרכו וכתבו לו את השטר לראיה בעלמא: **חוזר בשטר.** אם יאמר אין רצוני שתהא לו ראיה בעלמא שהרי לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר והרי חוזר לו בשטר: **אם קדם.** קודם נתינת הכסף (ו) או קודם שהחזיק: **נוסכין שטר למוכר.** שדי מכורה לפלוני ולא אמרינן שטר מוקדם הוא כיון דקנו מיניה מהשתא ת"ל כאנשי דאמר (ב"מ דף יג.) עדיו בחתומיו זכין לו: **כיון שהחזיק בו.** ר' חייא בר אבין אמר לה ואינה מן המשנה: **נקנה השטר.** כגון שאמר לו (ז) זה קני קרקע בחזקה והשטר עמה: **אפסר.** קניסט"ר כלומר בית אחיזתה וכגון קרקע דמי: **ווו היא בו.** אלמא שאר נכסים בשטר: **אגב.** שיאמר לו קני קרקע וקני מטלטלין אגבה: **לא הני.** ועמו מאה לאן ולא קתני אגבן ק' לאן: **עד דאמר קני.** הולך לומר לאחר זכה בטפח על טפח לפלוני ועמו מאה לאן שבידי אלא אוכל לחזור בי: **מושכר.** היינו מכר והמעשר היה מתנה וש"מ נקנו מטלטלין דמתנה אגב קרקע של מכר: **שדה לאחד ומטלטלין לאחר.** ואמר לבעל השדה קני השדה לעצמך ואגבה יקנו מטלטלין לפלוני: **דיד עניים הוא.** הואיל וגבאי של עניים היה הרי הוא כידו (ח) משא"כ באמר: **לא שנו.** דמטלטלין נקנין בחזקה דקרקע אלא שנתן לו דמי כל המטלטלין (ט) והקרקע דכי אחזקיה בקרקע אדעתא למיקני (י) כוליה אחזקיה אבל לא נתן לו דמי כל המטלטלין לא קנה מטלטלין בחזקה דקרקע אלא כנגד מעותיו: **שטר אין פודין בו הקדשות ומעשר שני.** (יא) בצבורות נפקא לן בפ' יש בכור (לעיל ה.) דכתיב בהו כסף הקדש דכתיב (יב) ונתן הכסף ויקם לו (יג) ומעשר שני דכתיב (יד) וצרת הכסף דבר שיש בו צורה (טו) היינו מטבע: **מוציא בכסף ישראל.** גט אשה: כסף ושטר קוין עבד עברי בפרקין ילפינן לעיל (דף יד:):

נתון לו ליהושע ומקומו מושכר לו ועישור אחר שאני עתיד למוד נתון לו לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו ש"מ בעינן צבורים בה שאני התם כי היכי דלא ליטרחינהו ת"ש (טז) דאמר (יז) רבא בר יצחק אמר רב שני שטרות הן (יח) זכו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה (יט) ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן תרי הא דאמרן אידך אם קדם מוכר וכתב לו את השטר כאותה ששנינו (כ) כותבים שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו (כא) כיון שהחזיק (כב) עמו בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא שמע מינה (כג) לא בעינן צבורים בה שאני שטר דאפסירא דארעא הוא והא עלה קתני זו היא ששנינו נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה ש"מ לא בעינן צבורים בה ש"מ: איבעיא להו מי בעינן אגב או לא ת"ש דקתני כל הני ולא קתני אגב ולטעמיך קני מי קתני אלא עד דאמר קני הכא נמי עד דאמר אגב (כד) והלכתא צבורים לא בעינן אגב וקני בעינן: איבעיא להו שדה במכר ומטלטלין במתנה מהו ת"ש עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו יש"מ איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחר מהו ת"ש עישור שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו מאי מושכר למעשר ואי בעית אימא שאני ר' עקיבא (כה) דיד עניים הוה אמר רבא לא שנו אלא שנתן דמי כולן אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו תניא כוותיה דרבא (כו) יפה כח הכסף מכח השטר וכח השטר מכח הכסף יפה כח הכסף שהכסף פודין בו הקדשות ומעשר שני מה שאין כן בשטר (כז) ויפה כח השטר שהשטר מוציא בבת ישראל מה שאין כן בכסף ויפה כח שניהם מכח חזקה וכח חזקה מכח שניהם יפה כח שניהם ששניהם קונים בעבד עברי מה שאין כן בחזקה יפה כח חזקה שחזקה (כח) מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהם קנאם כולם

במה

ממנו לריך לקרות להם שם ומעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו בחיים בספינה וכו' וקריאת שם שהתם היינו שם בעלים שיברר הבעלים למי יתנום (א) דהיינו ביעור אבל לא היה חושש לא לנקבוע מקום ולא להזכיר סכום שהיה יודע בודאי שלא יאכלו ממנו בני ביתו שכבר הזהירם שלא יאכלו כי לא היה מתוקן ולא"ת למה אינו מזכיר תרומה גדולה בההוא מעשה דרבן גמליאל (ב) וי"מ משום דחטה אחת פוטרת את הכרי מה"ת (ג) ושמא הפרישה קודם שיגיע מביתו כדי לנאת ידי איסורא דאורייתא ונתנה לכהן ולא הגיהה וכי לא היה לו לרבן גמליאל לחוש לאיסורא דרבנן וי"מ דלהכי לא הזכיר תרומה גדולה לפי שאינה חייבת בביעור כדתנן במס' בכורים (פ"ב מ"ב) ומייתי לה בפ' הערל (יבמות דף עב.) יש במעשר שני ובבכורים מה שאין כן בתרומה וכו' וחשיב ביעור משמע דתרומה לא מיחייבא בביעור אבל קשה דע"כ תרומה גדולה חייבת היא בביעור כדקתני במתני' דמעשר שני שהבאתי לעיל כיצד מצות ביעור תרומה נותנה לכהן אלמא חייבת היא בביעור ולכל הפחות מדרבנן וגם במשניות (דמעשר שני פ"ה מ"י) מפיק לה מקרא וגם נתתיו לזר (ד) לרבות תרומה ותרומת מעשר ואין להקשות מהיא דיש במעשר שני ובבכורים מה שאין כן בתרומה דמשמע תרומה אינה חייבת בביעור די"ל דמיירי התם לבערם מן העולם כשהגיע זמן הביעור כגון מעשר שני ובכורים שאי אפשר לאוכלם חוץ לירושלים לכך לריך לבערם מן העולם כשיגיע זמן הביעור אם לא יביאם לירושלים אבל תרומה שנאכלת בכל מקום אין לריך לבערה מן העולם אלא לריך ליתנה לכהן והיינו ביעור שלה מ"מ הדרא קושיא לדוכתה אמאי לא ביער התרומה וי"ל דודאי תרומה הפרישם בעודה בשדה דלרגילות הוא להפרישם בגורן (ה) ואית לן למימר שהפרישם בעוד היתה התבואה בגורן מיד אחר המירוח (ו) כדאמר התם (ירושל' דמעשרות פ"ג) חזקה לגורן שלא תעקר עד שהפרישו ממנה תרומה גדולה וה"נ איתא בירושלמי (ז) דמסכת מעשרות מצא פירות צבורים אסורין משום גזל וחייבין משום תרומה מפוזרים מותרים משום גזל ופטורים מן התרומה גדולה שאי אפשר לגורן שמיעקר אא"כ נתרמה תרומה גדולה: **נתון ליהושע.** שהיה לוי כדפירש בקונטרס וקשה איך נתן לו והא קנסינהו עזרא (יבמות דף פו:) וי"ל דסבר לא (ח) קנס לעניים ור' יהושע עני היה כדאמר בברכות (דף כח.) מכותלי ביתך ניכר שפחמי אתה וא"ת למה לא נתן לו גם מעשר עני וי"ל לפי שהיה רולה ליתן להרבה עניים כדאמרינן בעירובין (דף סג.) הנותן מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם אי נמי היה לו לר' יהושע מאתים זוז (ט) לפיכך לא לקח מעשר עני ומ"מ היה יכול ליקח מעשר ראשון בתורת עניות הואיל ולא היה עשיר והיה מתפרנס בדוחק ולמ"ד (ביבמות דף פו:) קנסא לכהנים איכא למימר דיהיב ליה כר"ע דאמר מקמי קנסא היה לוי ולא לכהן ולבתר קנסא היה אף לכהן: **ומקומו מושכר לו.** בסיפא קתני ונתקבלו שכר זה מזה ומימה למה לא הקנה לו (ב"מ דף לט:) כשם שהקרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה כך שכירות קרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה ובחליפין לא קתני (י): **חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה.** ולא"ת ומה ירוים בזה (יא) אם יחזור בשטר כיון שלא יחזור בשדה וי"ל דלא ניחא ליה לליפוק שטר עילויה דאיכא קלא בשטר טפי מבעדיס (יב) ויאמרו שהוא עני שמוכר הכל ולא ימצא מלוה:

במה

שפי' ר"ש, אמאי לא יעידו העדים שנתנו לו ויכתבו שטר עדותן. על מנת. לא עשאן שלוחין לזכות אלא עם השטר והרי הוא חוזר בשטר. אם קדם. קודם נתינת הכסף. **והלכתא צבורים לא בעינן אגב וקני בעינן.** כלומר צריך שיאמר לו קנה המטלטלין אגב קרקע. ומסתברא דוקא בשאינן צבורים בתוך הקרקע, [אבל בצבורים] לא בעינן אגב וקני אלא כיון שהוא מקנה לו הקרקע והמטלטלין כאחד, כיון שהקנה הקרקע בכסף או בחזקה קנה המטלטלין שבתוכה. והיינו דלא [בעי אין] בעינן אגב וקני עד דאסיק דלא בעינן צבורים, דאל"כ הו"ל לאבעויי ברישא היאך יקנה הצבורים שהוא פשוט שקונה אותם עם הקרקע ואח"כ יבעי אם קונה שאינן צבורים. וכ"כ הר"ם פ"ג [ממכירה ה"ט]. ופי' מכל הני. מיהא דשטר ומעובדא דר' אליעזר ורב יהודה דהואיל ולא בעינן צבורים שוה סלע ממש קאמר. וק' צאן וק' חביות ממש הוא ולא הוו צבורים בתוכה. אבל מעובדא דרשב"ג לא מייתי ראיה דההוא צבורין בתוכה היו. קני מי קתני. דקני המטלטלין, וודאי צריך הואיל ואינן בתוכה והוו מתנה איך יקנה המטלטלין אם לא יאמר לו קנה אותן עם חזקה שתקנה בה קרקע, אבל מכר מטלטלין וקרקע ונתן דמים והיו צבורין בתוכה, קנה כל המטלטלים בכסף שקנה קרקע, שאינו יכול לחזור בו מהמטלטלים הואיל ונתן המעות. **שדה במכר.** אם היו צבורין בלא אגב אלא שאמר לו קנה המטלטלין במתנה עם הקרקע ואם לא היו צבורין דאמר ליה אגב, דליכא בין צבורין לאין צבורין אלא אגב וקני. **שדה [לאחד].** שאמר לו זכה במטלטלין לפלוני עם אותה חזקה שתזכה בקרקע לצרכך ואם לא היו צבורין שאמר ליה אגב, ולא איפשיטא. ואם חזר בו קודם שתפס מקבל המתנה אין מוציאין אותה מידו. **לא שנו.** דנכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות אלא שנתן לו דמי כל המטלטלין.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ומקומו וכו' משום טבל דמן:

לעזי רש"י

קבישטר"ר [קיבישטר"א]. אפסר (חלק מהרתמה שבו מושכים את הבהמה או את הסוס בצווארם).

מוסף רש"י

נתון לו לעקיבא בן יוסף. גבאי היה ואותה שנה שנת מעשר עני היתה (שם). **שני שטרות הן.** (רשב"ם ב"ב עז.). **זכו בשדה זו לפלוני.** אני מקנה לכם בסודר זה שדה זו לגורך פלוני וכן קנו לאותו פלוני כמו שנזה להם (שם). **חוזר בשטר.** מיפוי כח דשטר יכול לחזור בו כל זמן שלא נמסר השטר לאותו פלוני (שם קנ:). ואפילו אמר כתבו ומנו, דכל זמן שלא נא ליד מקבל מתנה יכול זה לעקור שליחותו דאין עושין שטר בעל כרחו של נותן, דאם ייפה כח המתנה בעל פה לא ניחא ליה דמיהו מתנה בשטר, ואע"ג דאמרינן בחזקת הבתים (שם מ.) קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתובו דסתם קנין לכתיבה עומד, הני מילי סתמא, דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקונה, אבל היכי דמחי לא כתבינן בעל כרחו (שם עז.). **ואינו חוזר בשדה.** אמרי שכבר זכו בקנין או בחזקה וחכין לו לאדם שלא בפניו (שם קנ:). **על מנת שתכתבו לו את השטר.** הכי קאמר לא יזכה עד שיכא השטר לידו (שם עז.). **שלשה שטרות הן.** שלשה עניני שטרות הן ולא בא לאוקי אלא לאוסיף (שם קנ:). **אם קדם מוכר וכתב לו את השטר.** מי שלריך למעות ורוצה למכור מנכסיו לאחירו ופעמים שהוא מוצא קופר וכותב שטר מכירה כדי שיהא מזומן ליתנו לגוזקא כל שעה שירצה למכור (שם עז.). ולכך קדם והכתיבו והוא יכול לעשות כן (שם קנ:). **כאותה ששנינו.** שמותר לעשות כן אע"ג דמיחזי כשיקרא דאין כאן הפסד לשום אדם אלא למוכר עצמו שאם יאבד השטר וימצאנו לוקח שכתב בשמו יטען שלקחו מזה המוכר ואי לא מיים להכי אתן לא מייתינן בשבילו (שם עז:). **כיון שהחזיק.** זה הלוקח, משקנא דמילתיה דאמורא הוא ולא מן המשנה (שם). **נקנה השטר.** שנכתב קודם המכירה לזה הלוקח בכל מקום שהוא, שהרי דעתו של מוכר להקנות השטר ללוקח וקני ליה לשטר אגב קרקע כדין כל מטלטלין הנמכרין עם קרקע שנקנין בחזקת קרקע כאילו עבד משיכה במטלטלין גופייהו (שם. וכעי"ז שם קנא.). **והלכתא צבורים לא בעינן.** לא בעינן שיהו עומדין לתוכה (ב"ק יב:). **שהכסף פודין בו הקדשות ומע"ש משא"כ בשטר.** אם כתב לגזבר שטר על מעות פדיון הקדש אין הקדש פדוי בנעינן ונתן הכסף ויקם לו (לעיל ה.). המשך בסוף המסכת.

מוסף תוספות

א. פירוש שם הבעלים שיקנה אותם ללוי ולכהן. תוס' ב"מ יא. ב. ור"א בן עזריה שהיה כהן היה עמהם בספינה דקתני סיפא א"ר יהושע עישור שאני עתיד למוד נתון לראב"ע. תוס' הרא"ש. ג. לפי שניטלת באומד ובמחשבה. ריטב"א. ד. ובהאי מעשה דר"ג וזקנים היה כבר התבואה בבית דקאמר בתר הכי מעשרות מהיכן ניטלין מן הבית או מן השדה נשמעינה מן הדא וכו' ור' חנינא בר פפא שמע לה מן הכא עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף הדא אמרה מן הבית האי דאייתי בירושלמי ראי' ממעשר עני היינו משום דאמרינן בתוספתא אין מעשר עני מתחלק אלא מתוך הבית. תוס' הרא"ש. ה. מצא פירות ממורחין בשדה מכונסין אסורים משום גזל מפוזרים מותרין משום גזל בין כך ובין כך חייבין במעשרות ופטורין מתרומה גדולה שא"א לגורן שתעקר אא"כ נתרמה ת"ג. סס. וכן הוא בירושלמי וכ"ש על המשנה במע"ש. ו. דאינו נוטל במע"ש כדתנן במס' פיאה (פ"ח מ"ח). תוס' תמוכות כו. ז. דכל דבר החרור לבעלים כגון מתנה ע"מ להחזיר א"צ שאלה או שכירות בכולם לא מיקנו בחליפין משום דהוה כמו טובת הנאה דאמרינן (ב"מ יא:) דאינה ממונא לקנות בחליפין ומש"ה הוצרך שיתקבלו מעות זה מזה. תוס' ערכין ל. ח. אי משום האחריות שבו הא רב הוא דאמר פרק חזקת (ב"ב מא:) המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים. רשב"ם. ט. דמ"מ ע"י עדים ליכא קלא כולי האי אלא ע"י חקירה ולא זילי נכסי אבל בשטר איכא קלא טפי וזילי ניכסיה. סס.

תוס' ר"י הזקן

ליהושע. בן חנניא ולוי היה. **מושכר.** ונתן לו פרוטה בשכירות. **זכו.** החזיקו בזה הקרקע בשביל פלוני וכתבו לו את השטר. מסתברא דשטר עם אחריות צוה להם שיכתבו לו על המתנה. והיינו דקאמר חוזר בשטר שאינו רוצה עתה שתהיה אחריות במתנה, דאי בשאין בה אחריות מה הוא מפסיד אם חוזר בשטר, הואיל וקנה קרקע שהרי אלו (לא) החזיקו בשבילו. וא"ת שאינו רוצה שתהא ראייתו בידו כמו

רפז א ב מי' ס"ו מהל' ממכירה הל' טו טו סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רמג סעי' ז ז:

רפח ג מי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל"ח סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רלח סעי' ח:

רפט ד מי' ס"ו מהל' ממכירה הל"ד סמג עשין פה טוש"ע חו"מ סי' סו סעי' י:

רצ ה ו מי' ס"ג מהל' ממכירה הל' ח ט סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רכ סעי' ח ב:

רצא ז מי' שם הל"י טוש"ע חו"מ שם סעי' ג:

רצב ח מי' ס"ח מהל' ממכירה הל"ט סמג שם טוש"ע חו"מ סי' קנב סעי' יב:

מוסף תוספות

א. פירוש שם הבעלים שיקנה אותם ללוי ולכהן. תוס' ב"מ יא. ב. ור"א בן עזריה שהיה כהן היה עמהם בספינה דקתני סיפא א"ר יהושע עישור שאני עתיד למוד נתון לראב"ע. תוס' הרא"ש. ג. לפי שניטלת באומד ובמחשבה. ריטב"א. ד. ובהאי מעשה דר"ג וזקנים היה כבר התבואה בבית דקאמר בתר הכי מעשרות מהיכן ניטלין מן הבית או מן השדה נשמעינה מן הדא וכו' ור' חנינא בר פפא שמע לה מן הכא עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף הדא אמרה מן הבית האי דאייתי בירושלמי ראי' ממעשר עני היינו משום דאמרינן בתוספתא אין מעשר עני מתחלק אלא מתוך הבית. תוס' הרא"ש. ה. מצא פירות ממורחין בשדה מכונסין אסורים משום גזל מפוזרים מותרין משום גזל בין כך ובין כך חייבין במעשרות ופטורין מתרומה גדולה שא"א לגורן שתעקר אא"כ נתרמה ת"ג. סס. וכן הוא בירושלמי וכ"ש על המשנה במע"ש. ו. דאינו נוטל במע"ש כדתנן במס' פיאה (פ"ח מ"ח). תוס' תמוכות כו. ז. דכל דבר החרור לבעלים כגון מתנה ע"מ להחזיר א"צ שאלה או שכירות בכולם לא מיקנו בחליפין משום דהוה כמו טובת הנאה דאמרינן (ב"מ יא:) דאינה ממונא לקנות בחליפין ומש"ה הוצרך שיתקבלו מעות זה מזה. תוס' ערכין ל. ח. אי משום האחריות שבו הא רב הוא דאמר פרק חזקת (ב"ב מא:) המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים. רשב"ם. ט. דמ"מ ע"י עדים ליכא קלא כולי האי אלא ע"י חקירה ולא זילי נכסי אבל בשטר איכא קלא טפי וזילי ניכסיה. סס.

במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולם. ואם תאמר בלא חזקה נמי קנה מטעם כסף וי"ל דמיירי באתרא דלא קנו בכספא[א] וא"ת ומאי קאמר יפה כח חזקה מכח כסף והלא חזקה אינה מועלת בלא כסף ואומר הר"ם דבמתנה מיהא קנה כולם כשהחזיק באחת מהן בלא כסף וה"ר שמואל מאיבלא פי' שנתן דמי כולם כגון שהמוכר היה חייב לגוקא מעות כבר והשתא ניחא דבאותם מעות לא היה קונה כי היכי דלא מצי לקדושי בהן איתתא לפי שהוא מלוה[ב] ה"נ לא מצי למיקני בהן קרקע[ב] ובהאי נמי איכא יפה כח לחזקה שקונה בלא כסף:

עשר בהמות באפסר אחד. גרלה דאיירי שכולן קשורין באפסר אחד והוא אחז בטלפייס או בשערה של אחת[ג] מהן[ג] ועלה קאמר מי לא קני השאר וה"ה בשדות בחזקה של אחת מהם קונה דלהא דמיא דאי החזיק באפסר ממש[ד] מאי מייתי מהא דילמא הכא שאני שהחזיק בכולן[ה] וגרלה דדוקא שנתן דמי כל הבהמות כי היכי דבעינן בשדות שנתן דמי כולן ומשני התם איגודו בידו כלומר ראוי היה להיות בידו אם ירצה לאחוז באפסר שכולן קשורים באפסר אחד ויקנה כולן השתא נמי הוי כמחוברות יחד אבל שדות אינו יכול לאחוז כולן כאחד: **אמן מאיש זה אמן מאיש אחר כו'.** וא"ת מנ"ל כל הני הא לא כתיב אלא תרי אמן וי"ל מחד אמן מפיק שפיר אלה ושבועה ואיש זה ואיש אחר שהרי אכל מה דכתיב בפרשה קמי ואלה ושבועה בהדיא כתיב בפרשה וכתיב נמי תחת אישך דמשמע בין מאיש זה בין מאיש אחר ואידך אמן קמי דארוסה ושומרת יבם דלא כתיבי בפרשה[ט]: **אלא** דקני לה כשהיא ארוסה וקא משקי לה כשהיא נשואה. ותחת אישך דקאמר רחמנא הכי משמע כלומר שאת עכשיו[ו] תחת אישך ואם תאמר מנ"ל לפרושי קרא הכי הא טומאה תחת אישך משמע שהסתירה היתה בנישואין וי"ל דה"ק דכי היכי דמרבי מאיש[ז] קינוי דארוסין בריש פרק ארוסה (סוטה דף כד.) הכי נמי נרבה סתירה: **ונקה האיש מעון אמר רחמנא.** וא"ת לוקמה כגון שבא עליה בשוגג שלא ידע עד לאחר מכאן דנסתרה דכה"ג מנוקה מעון חשיב ליה דהא כי מוקי לה ע"י גלגול נאו מנוקה מעון הוא אם זיגתה באירוסין אלא כיון דשוגג הוא מנוקה מעון קרינא ביה וי"ל דשאני הכא כיון שבשעת השקאה יודע שבא עליה באיסור בין שבא עליה בשוגג בין שבא עליה במזיד נאו מנוקה מעון הוא אבל ע"י גלגול שאינו יודע בשעת השקאה מנוקה מעון קרינא ביה: **הכי גרסי' אלא לאו ע"י גלגול.** ולא גרסי' דקני לה כשהיא ארוסה ואיסתתרה ונכנסה לחופה וכו' אלא הכי גרסינן אלא נאו על ידי גלגול שקינא לה כשהיא נשואה ונסתרה ומגלגל עליה שבועה על אירוסין אע"פ שלא היו רגילין לשבועה בפני עצמן שהרי לא קינא לה וכמו כן מגלגלין שבועה דקרקע אע"פ שלא שייך בהו שבועה ואי קשיא הוה ליה לאוקמיה בדקני לה כשהיא ארוסה ואיסתתר ומשקי לה כשנכנסה לחופה דקרינא בה תחת אישך וכגון שלא בא עליה דהוה ליה מנוקה מעון הא בעי לאוקמי הכי במסכת יבמות (דף נח.) ואותיבנא עלה מבלעדי אישך[ח] שקדמה שכיבת בעל לבועל ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל הילכך אין לך להשביעה על זנות של אירוסין בשום ענין אלא ע"י גלגול דזנות אירוסין קדמה שכיבת בועל הוא וביבמות איכא דמוקי לה כשבא עליה ארוס בבית אביה ועולא לא סבירא ליה ההוא שיוויא שלא נאו לאו ע"י גלגול. שקינא לה כשהיא נשואה ונסתרה ומגלגל עליה שבועה על אירוסין אע"פ שלא היו רגילין לשבועה בפני עצמן שהרי לא קינא לה וכמו כן מגלגלין שבועה דקרקע אע"פ שלא שייך בהו שבועה ואי קשיא הוה ליה לאוקמיה בדקני לה כשהיא ארוסה ואיסתתר ומשקי לה כשנכנסה לחופה דקרינא בה תחת אישך וכגון שלא בא עליה דהוה ליה מנוקה מעון הא בעי לאוקמי הכי במסכת יבמות (דף נח.) ואותיבנא עלה מבלעדי אישך שקדמה שכיבת בעל לבועל ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל הילכך אין לך שבועה על זנות של אירוסין בשום ענין אלא ע"י גלגול דזנות אירוסין קדמה שכיבת בועל הוא וביבמות (ג"ז שם) איכא דמוקי לה כשבא עליה ארוס בבית אביה ועולא לא סבירא ליה האי שיוויא דשיוויא דחיקא הוא כן פירש הקונטרס וקשה דהא בשמעתין נמי ע"כ סמיך אההיא שיוויא דקאמר אילימא דקני לה כשהיא ארוסה ומשקי לה כשהיא ארוסה תחת אישך אמר רחמנא פרט לארוסה ולמה ליה האי קרא הוה ליה למימר מבלעדי אישך ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל אלא ש"מ סמיך אההוא שיוויא דבא עליה ארוס בבית אביה א"כ הדרא קושיא לדוכתיה לכן נ"ל דהיינו טעמא דלא רצה לאוקמי בנכנסה לחופה ולא נבעלה דסבר לה כשמואל דאמר[פ] אין חופה לפסולות וכיון[ע] שנבעלה אין חופה תופסת בה ולא קרינא בה תחת אישך וא"ת ברב דאמר[פ] יש חופה לפסולות א"כ יכול לאוקמה דקני לה כשהיא ארוסה ונכנסה לחופה ולא נבעלה א"כ גלגול שבועה מנ"ל וי"ל דנפקא ליה מאמן מאיש זה אמן מאיש אחר כלומר שאינה חייבת שבועה על אחר שהרי לא קינא לה ומגלגל עליה ע"י אחר וא"ת ועולא אמאי לא מפיק גלגול שבועה מאמן מאיש זה ומאיש אחר וי"ל דמהא לא נפקא דמגלגלין על קרקעות דהא דמגלגלין שבועה מאיש אחר היינו משום דאותו איש אחר שייך בו שבועה אם קינא אבל קרקע דלא שייך בה שבועה כלל אימא לא מגלגלין אבל השתא דמדמינן גלגול שבועה דקרקע לגלגול דארוסה ניחא שפיר דלגבי ארוסה נמי לא שייך בה שבועה אלא ע"י גלגול דוקא כדפרישית וא"ת ברב היכי מפיק גלגול שבועה מאיש אחר הא לא דמי לה כדפרישית וי"ל דסבר מאיש אחר דקאמר היינו אפי' מקטן[ו] שאין מקנאין לה על ידו דלא שייך בו שבועה[ז] אפי' הכי מגלגלין ועולא ליה האי סברא: ספק

בחזקת הבתים שקונה כולם, וכ"כ הר"ם (פ"ח) [פ"א ה"כ]. ומ"ש שם רבינו שמואל כתבנו שם. ואיתא נמי להא דשמואל בהמוכר את הבית [ב"ב סז, א]. **ארוסה.** וזה ודאי על [ידי] גלגול שקנא לה כשהיא נשואה ונסתרה וקא משקי לה השתא אם שטתה כשהיא ארוסה. אבל ארוסה אינה שותה דתניא תחת אישך פרט לארוסה.

עין משפט נר מצוה

רצג א מיי' פ"א מהלכות מכירה הלכה כ וסמג עשין פב טוש"ע חו"מ סימן קצב סעיף יב:

רצד ב מיי' פ"ד מהל' סוטה הל"ז:

רצה ג מיי' שם פ"ב הלכה ב:

רצו ד מיי' שם הל"א ופ"ג הל"ז:

רצז ה מיי' שם פ"ד הלכה יז:

מוסף רש"י

שנתן לו דמי כולן. דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עשר השדות הרי אשתעבוד כולהו לגוקא כשכיל מעותיו שנתן לו ודי לן בחזקת אחת מהן וכדמפרש טעמא דסדנא דארעא חד הוא, כל השדות אדוקין בגוף קרקע של עולם שהוא אחד וכמו שהחזיק בכולהו דמי (רשב"ם ב"ב סז.). **אפסר.** משמר את הבהמה (שם נג:). **אמן אמן.** קבלת שבועה (במדבר ה כב) **אמן על האלה וכו'.** לכך הולרכה לכפול (סוטה יח.). **שלא סטיתי ארוסה ונשואה.** על ידי גלגול שבועה הוא מגלגל עליה זנות של אירוסין, אע"פ שלא היה בו קיטוי, ומכאן לגלגול שבועה מן התורה (שם). **ושומרת יבם וכנוסה.** ואם היתה יבמתו וכנסה וקינא לה ונסתרה, מגלגל עליה שבועה שלא נטמאת כשהיא שומרת יבם (שם). ומיהו בודקין אותה על שתיהן דהא לי זנאי בעודה שומרת יבם אסורה עליו וכו' עקיבא מוקמינן לה במסכת סוטה (יח:) דאמר אין קידושין תופסין במייבי לאוין, דמשוי לה יבמה לשוק כאשת איש וכי היכי דאשת איש מיתסרא אגברא בזנות, שומרת יבם נמי מיתסרא איבמה, וכיון דמיתסרא עליה בת קיטוי הוא (יבמות נח.). **דקני לה.** קינא לה והסתרה בה אל תסתרי עם איש פלוני (שם). **ארוסה. שקינא לה אלוס, ושומרת יבם.** שקינא לה יבם (סוטה כג:). **לא שותות.** דמעטינהו קרא (שם). דבעינן תחת אישך (יבמות נח.). **ולא נוטלות כתובה.** אם קינא לה ונסתרה, שהיא גרמה לאסור את עצמה עליו (שם). שנסתרה אחר קיטוי, דמקיטוי ואיסור לא אימעיט כדמפרש בגמרא ואפילו ליתא לן דרב המנונא, ושומרת יבם שזיגתה מותרת ליבמה, נהי דמותרת מיהו לא בעי למינסב אשה זונה והיא הפסידה כתובתה (סוטה שם). **ונסתרה כשהיא ארוסה.** ונאסר ומשקה לה (יבמות שם). **מנוקה מעון.** שלא בא עליה לאחר שנסתרה שהתורה אסרה עליו דכתיב והיא נטמאה (שם) שלא בא עליה משנאסרה עליו, האשה ההיא תשא עונה, שיבדקוה המים (סוטה כח.). **אין איש מנוקה מעון.** ניאוף באיסה האסורה לו בין מזו שנסתרה בין מאחרת (שם מז:).

מסורת הש"ס

א) ב"ק יב. ב"ב סז., ב) סוטה יח. יבמות נח., ג) סוטה כג: יבמות נח., ד) [בכת"י הגירסא פרט לאתוסה ולא וכו'], ה) [ונסתרה כשהיא ארוסה" ליתא בכת"י, וכ"ל בתוד"ה אלא וגם מרש"י גראה דלא גרסינן לה], ו) סוטה כח. מו: שבועות ה. יבמות נח., ז) ספרי פ' נשא, ח) [במדבר ה, כט], ט) [כתוס' (מלשון רש"י) יוסף כלו: קינא לה וכמו כן מגלגלין שבועה דקרקע אע"פ שלא שייך בהו שבועה], י) [שם שם, כ], כ) [לעיל ו ע"ב], ל) [לעיל כב ע"ב], מ) [וע"ע תוספות יבמות נח. ד"ה שומרת], נ) [יש לרוסיף אים. (רש"ש, ע"ש)], ס) [יבמות מז:], ע) [ל"ל וכיון שנסתרה. רש"ש. והכ"ש מדעשויא מגיה וכיון שזיגתה], פ) [שם נח:], צ) [כדאיתא סוטה כד.], ק) [לעיל כה ע"ב],

---

תורה אור השלם

1. וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמַעַיִךְ לַצְבּוֹת בָּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֶךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן:
במדבר ה כב
2. וְאַתְּ כִּי שָׂטִית תְּחֵת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ:
במדבר ה כ
3. וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָהּ: במדבר ה לא

לעזי רש"י

טרינ"ק [טרונ"ק]. סדן, גזע.

מוסף תוספות

א. דמיירי במקום שכותבין את השטר. תוס' הרא"ש (עי' לעיל כו.). ב. כדאמר לקמן (מז.) בפרק האיש מקדש ושוין במכר שקנה ואי מלוה להוצאה ניתנה במה קנאו. רש"י ז. ותוס' הרא"ש מתני על פירוש זה. אבל לישנא דנתן לו דמי כולן לא משמע הכי. ג. דליכא מסירה אלא באותה שאחז בה ואחרייתא מקני אגבה. תוס' הרא"ש. ד. שכולן קשורות באפסר אחד ואחז באפסר לקנות כולם. שם. ה. דשייכא מסירה על זו כמו על זו. תוס' טוך. ו. דהשתא לא ממעטינן מתחת אישך כיון דהשתא בשעת השקאה היא תחת בעלה. תוס' יבמות נח. ז. דדמי לקרקעות. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

קני כולם מי לא קני. פי' למאן דאית ליה ק) בהמה נקנית במסירה. וזו **לא תקני.** לא גרסינן, אלא זו **קני מי קני,** ופי' לשאורא, דהא קאמר ליה זו. **אפסר.** קבישטר"ו בלעז. **סדנא.** כמו סדן של נפחים, כלומר הכל מדובק. ודין נתן לו עשר שדות בעשר מדינות והחזיק באחת מהן ביארנו

במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולם אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא בנגד מעותיו מסייע ליה לשמואל [ט]**דאמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה את כולן אמר רב אחא בריה דרב איקא תדע שאילו מסר לו עשר בהמות באפסר אחד ואמר ליה קני מי לא קני א"ל מי דמי התם איגודו בידו הכא אין איגודו בידו איכא דאמרי אמר רב אחא בריה דרב איקא תדע דלא קני אילו מסר לו עשר בהמות באפסר אחד ואמר לו זו קני מי קני מי דמי התם גופים מוחלקים הכא סדנא דארעא חד הוא: וזוקקין את הנכסים וכו': אמר עולא מנין לגלגול שבועה מן התורה שנאמר** [1]**ואמרה האשה אמן אמן ותנן** [ב]**על מה היא אומרת אמן אמן על האלה אמן על השבועה אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר אמן** [ג]**שלא סטיתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם וכנוסה האי ארוסה היכי דמי אילימא דקני לה כשהיא ארוסה וקא משקי לה כשהיא ארוסה והתנן** [ד]**ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובה מ"ט** [2]**תחת אישך אמר רחמנא** [ה]**וליכא אלא דקני לה כשהיא ארוסה** [ו]**ונסתרה כשהיא ארוסה וקא משקי לה כשהיא נשואה** [ז]**מי בדקי לה מיא** [3]**ונקה האיש מעון אמר רחמנא** [ח]**בזמן שהאיש מנוקה מעון מים בודקים את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקים את אשתו** [ה]**אלא ע"י גלגול אשכחן סוטה דאיסורא ממונא מנלן** [ט]**תנא דבי רבי ישמעאל ק"ו ומה סוטה שלא נגלגסה לחופה כו': גלגול.** שקינא לה כשהיא נשואה ונסתרה ומגלגל עליה שבועה על אירוסין אע"פ שלא היו רגילין לשבועה בפני עצמן שהרי לא קינא לה [ט] קינא. ואי קשיא הוה ליה לאוקמה בדקני לה ארוסה ואסתתרה ומשקה לה משנכנסה לחופה וקרינא בה תחת אישך וכגון שלא בא עליה דהוה ליה מנוקה מעון הא בעי לאוקמה הכי במסכת יבמות (דף נח.) ואותיבנא עלה מבלעדי אישך[ח] שקדמה שכיבת בעל לבועל ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל הילכך אין לך להשביעה על זנות של אירוסין בשום ענין אלא ע"י גלגול דזנות אירוסין קדמה שכיבת בועל הוא וביבמות איכא דמוקי לה כשבא עליה ארוס בבית אביה ועולא לא סבירא ליה ההוא שיוויא שלא נאו לאו ע"י גלגול. ולא גרסינן דקני לה כשהיא ארוסה ואסתתרה ונכנסה לחופה וכו' אלא הכי גרסינן אלא נאו על ידי גלגול שקינא לה כשהיא נשואה ונסתרה ומגלגל עליה שבועה על אירוסין אע"פ שלא היו רגילין לשבועה בפני עצמן שהרי לא קינא לה וכמו כן מגלגלין שבועה דקרקע אע"פ שלא שייך בהו שבועה ואי קשיא הוה ליה לאוקמיה בדקני לה כשהיא ארוסה ואסתתר ומשקי לה כשנכנסה לחופה דקרינא בה תחת אישך וכגון שלא בא עליה דהוה ליה מנוקה מעון הא בעי לאוקמי הכי במסכת יבמות (דף נח.) ואותיבנא עלה מבלעדי אישך שקדמה שכיבת בעל לבועל ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל הילכך אין לך שבועה על זנות של אירוסין בשום ענין אלא ע"י גלגול דזנות אירוסין קדמה שכיבת בועל הוא וביבמות (ג"ז שם) איכא דמוקי לה כשבא עליה ארוס בבית אביה ועולא לא סבירא ליה האי שיוויא דשיוויא דחיקא הוא כן פירש הקונטרס וקשה דהא בשמעתין נמי ע"כ סמיך אההיא שיוויא דקאמר אילימא דקני לה כשהיא ארוסה ומשקי לה כשהיא ארוסה תחת אישך אמר רחמנא פרט לארוסה ולמה ליה האי קרא הוה ליה למימר מבלעדי אישך ולא שקדמה שכיבת בועל לבעל אלא ש"מ סמיך אההוא שיוויא דבא עליה ארוס בבית אביה א"כ הדרא קושיא לדוכתיה לכן נ"ל דהיינו טעמא דלא רצה לאוקמי בנכנסה לחופה ולא נבעלה דסבר לה כשמואל דאמר[פ] אין חופה לפסולות וכיון[ע] שנבעלה אין חופה תופסת בה ולא קרינא בה תחת אישך וא"ת ברב דאמר[פ] יש חופה לפסולות א"כ יכול לאוקמה דקני לה כשהיא ארוסה ונכנסה לחופה ולא נבעלה א"כ גלגול שבועה מנ"ל וי"ל דנפקא ליה מאמן מאיש זה אמן מאיש אחר כלומר שאינה חייבת שבועה על אחר שהרי לא קינא לה ומגלגל עליה ע"י אחר וא"ת ועולא אמאי לא מפיק גלגול שבועה מאמן מאיש זה ומאיש אחר וי"ל דמהא לא נפקא דמגלגלין על קרקעות דהא דמגלגלין שבועה מאיש אחר היינו משום דאותו איש אחר שייך בו שבועה אם קינא אבל קרקע דלא שייך בה שבועה כלל אימא לא מגלגלין אבל השתא דמדמינן גלגול שבועה דקרקע לגלגול דארוסה ניחא שפיר דלגבי ארוסה נמי לא שייך בה שבועה אלא ע"י גלגול דוקא כדפרישית וא"ת ברב היכי מפיק גלגול שבועה מאיש אחר הא לא דמי לה כדפרישית וי"ל דסבר מאיש אחר דקאמר היינו אפי' מקטן[ו] שאין מקנאין לה על ידו דלא שייך בו שבועה[ז] אפי' הכי מגלגלין ועולא ליתא ליה האי סברא: ספק

בחזקת הבתים שקונה כולם, וכ"כ הר"ם (פ"ח) [פ"א ה"כ]. ומ"ש שם רבינו שמואל כתבנו שם. ואיתא נמי להא דשמואל בהמוכר את הבית [ב"ב סז, א]. **ארוסה.** וזה ודאי על [ידי] גלגול שקנא לה כשהיא נשואה ונסתרה וקא משקי לה השתא אם שטתה כשהיא ארוסה. אבל ארוסה אינה שותה דתניא תחת אישך פרט לארוסה.